

Birinci bölümde ortaya konan "tezler", çağdaş dünya tahlili, marksizmin bunalması, sorunları ve nasıl çözümleneceğine ilişkin temel yaklaşımları içer-
mektedir. Kimi bölümleri birbirleriyle çelişmiş olsa da Türkiye Marksist hareketi
ilk defa geniş kapsamlı, iç tutarlılığı olan "tezler"i ortaya koymayı başara-
bilmiştir. Bu bakımdan ulusal/uluslararası Marksist hareketin yenilenmesine
önemli katkılar yapacağına altını çizmek gerekiyor.

Marksizmin içinde bulunduğu durumun "bunalım" olarak nitelendirilmesine
katılmak gerekiyor. Ancak bunalımın nedenlerinden birisi olarak "marksizmin-
teorisi"nin gösterilmesi ne kadar doğru olur? Çünkü özellikle tezlerin "Mark-
sizm" bölümünde de belirtilmiş olduğu gibi, Marks, kendi döneminin ilişkisi kalı-
pları, bilimsel, fikrîsel, ideolojik, kültürel gelişmelerden hareketle kuramını
oluşturmuş; ve her zaman için bu kuram "yaşamın zenginliğine, politik
mücadelenin çok seçenekliliğine, öteki düşüncelerin katkılarına açık" olmuştur.

Gerçi kabul etmek gerekirken Marksın kuramında bir parça dederminist dam-
ar mevcuttur. Marks sonrası "marksizmin" dederminizm ve ekonomizme teslim
olmasının bir nedeni de budur, fakat burada bile hata marksten çok, onun iz-
leyicilerindedir. Çünkü marks sonrası marksistler ve özellikle Rusya versiyon-
u olan Bolşevikler dederminizmi Marksizme iyice yedirdiler. Stalinist defor-
masyonda bu zeminde güç bulabildi. Stalinist deformasyonun marksizm adına
marksizme pozitivistizm ve ekonomizmi içselleştirmesi ile birlikte marksist
teori dogmatik ve toplumsal gelişmelerin eğilimlerini kavrama dinamiğini
yitirdi. Hatta kadın sorunu, insan-doga ilişkileri gibi konularda gerici konu-
ma bile düştü ve kendi eliyle toplumsal yaşamda iyice marjinal hale geldi/
getirildi. Dolayısıyla iktidardaki "marksizmler" le muhalefetteki marksist
partilerin aynı anda bunalım yaşamaları, sadece stalinist deformasyonla açıklı-
nmayacağı gibi, Marksist teorinin kendisinden kaynaklandığı şekilde de
açıklanamaz. Eğer marks sonrası marksistler marksteki dederminist damarın
üstüne geçebilmiş olsalardı, marksizme içselleşmiş olan dederminist, pozitivist
hakimiyet bugünkü gibi olmazdı.

Tezlerin Marksizme eklenilen ekonomizm, pozitivistizm ve dederminizmin
farkına varıp, kararlı bir şekilde reddetmesini önemli bir kazanım olarak
görmek gerekiyor.

Tezler "çağdaş dünya" tanımını yaparken kisi cesur saptamalarına rağmen,
kisi yerlerde sanki bir utangaçlık havasına girmiştir. Örneğin marksizme Lenin
tarafından eklenilen "emperyalizm ve proleter devrimler çağı" konsepti bir
bütün olarak ele alınmıyor ve tek başına "emperyalizm çağı"nın sona erdiği
vurgulanıyor. Eğer emperyalizm çağı sona erdiyse buna denk düşen, bildiğimiz
"kalisk" proleter devrimler çağı da sona ermiştir. Tezlerin neden bu noktayı
ele almadığını merak ediyorum.

Öte yandan "sanayi uygarlığı çağı"nın (ki içine sınıfsal olarak birbirinin
karşılığı iki devrimin yedirilmiş olması ne derece doğrudur?) bitmiş olduğunu
söylemek gerçekçi mi acaba?

Bilimsel-teknolojik devrimdeki son gelişmelerin ve ekonomilerin içiçe
geçip, karşılıklı bağımlılık koşullarının oluşması "sanayi uygarlığı ve emper-
yalizm çağı"nın ilişkisi kalıplarının kimilerini ortadan kaldırdı kimilerini d
başka bir noktaya evrimleştirdi. Fakat (en azından şimdilik) bütün bunların
bize "sanayi uygarlığı"nın ve "son aşaması emperyalizmin" bittiğini söylete-
bilmesi biraz güç, diye düşünüyorum.

Tezlerde belirtildiği gibi bir dönemin değiştiği yolunda güçlü belirtiler
var. Yeni bir dünyanın/Avrupa'nın şekillendiği ve buna uygun kurumların itirix
oluşturduğu/olusturulmaya çalışıldığı bir gerçek. Fakat tüm bunlara rağmen eski
ilişkilerde yerinde durmaya devam ediyor. Yaşadığımız süreç olsa olsa bir
aşığı sürsöl olanlık ki buda hiç bir şeyi kesin olarak "bitir"miş olmasın
sonat bir yeni olmasın.

Çünkü bu olası gelişmelere rağmen emperyalizmin militarist politikaları
halen devam ediyor (emperyalizmin politikaları ile emperyalist çağı özdeşleş-
tirmediyimi hemen belirteyim.): Emek-sermaye ilişkisi belki bugünkü gibi de-
ğil ama "sanayi uygarlığı" sonrası da devam edecektir. Bu arada özellikle doğu
avrupada olmak üzere yeni bir milliyetçilik dalgası geliyor. Körfez kirizi
filistin ve daha başka bölgesel sorunlar güncel kalmaya devam ediyor.

Öte yandan tezlerde vurgulanmayan ekim devrimini türü proleter devrimler çağı'nda kapanıyor. Bu ise Leninizmin temel önermelerinin (parti, devrim, proleterya diktatörlüğü vb.) tarihsel olarak sona erdiğini göstermektedir. Tezler bütün bu önermeleri ayrı ayrı ele alıp, reddederken bir bütün olarak Leninizmin sağlığını vurgulamıyor. Hence bu nokta açık açık belirtilmeliydi.

Tezler biten/ve başlayan "çak" tespitini yaparken tamamıyla batı kapitalizminin ortaya koyduğu değişimlerden hareket ediyor ve tabii ki bunun bunun uluslararası koşullarda yarattığı dinamikleri tahlil ediyor ve doğru da yapıyor. Ancak Türkiye her ne kadar batı ile sıkı ilişki içinde olsa da henüz sanayi toplumu olma yolundadır. Yani daha doğru dürüst sanayi toplumu bile olamamıştır. Bu bakımdan Türkiye'nin "bilgi toplumuna" geçiş batıdan köklü bir farkı vardır. Bu farklılık ister istemez işçi sınıfının rolünün batıdakinden farklı ele alınmasını gündeme getirmektedir.

Eskisi gibi her şeyi iki temel sınıfın mücadelesi olarak görmek doğru olmadığı gibi, işçi sınıfının rolünü batı toplumlarındaki gibi görmekte doğru olmuyor. Tezlerin en önemli açmazında burada görülüyor. Tez yazarları sanki türkiyede yaşamıyorlardaki diyelikteki Almanyada yaşıyorlar ve paradoksal bir biçimde (belkide) Alman komünistlerinden daha ileri olarak o toplumun eğilimlerini görüyor, ama türkiyenin somut koşullarını tespit edemiyor. Tezler en azından bu noktada "yerli" olmalıydı.

Tezler klasik demokrasi/sosyalizm yorumlarını hayli kararlı bir biçimde reddetmiş ve yeni bir demokrasi/sosyalizm perspektifini ortaya koymaya çalışmıştır. Artık kesin olan bir şey var: Demokrasi ve sosyalizm birbirinin karşıtı/arsacı değildir, her ikisinde her koşulda birbirine sımsıkı bağlıdır. Demokrasinin yaygınlaştığı, sürbüzleştigi ortanda sosyalizm kendine daha güçlü mesruiyet düzlemi bulacaktır; bu koşullar ise de demokrasiyi daha üst bir boyuta evrimleştirecektir. Tezlerin ortaya koyduğu bu perspektif son derece önemlidir ve önümüzdeki dönemin programatik/güncel politik hattının belirleyicisi olacaktır. Fakat tam da bu noktada yeniden "kimlik" sorununun açıklanması gerekmektedir.

Demokrasi/sosyalizmin bu yeni yorumu biz marksistlerle sosyal demokratları nerede, ne kadar birleştiriyor ya da farklılığımız var mı, nerede? Tezler bu soru'nun farkına varmıştır; ama net bir ayrımını da denemek istememiştir. tersine "Türkiyedeki demokrasi/sosyalizm mücadelesinin yeni gerçeklere uygun şekilde yürütebilecek bir politik özne, daha çok sosyal demokrat ve komünist hareketin karşılıklı etkileşimi içinde kendilerini yenilemelerinden oluşabilir" diyerek "kimlik" farkı'nı vurgulamak yerine, sentezle oluşacak yeni bir kimliğe vurgu yapmıştır.

Bugünkü koşullarda il velli enternasyonalin karşıtlıklarının sona erdiği doğrudur. Örneğin demokrasi, proleterya diktatörlüğü, sosyalist demokrasi, devrim gibi konseptlerde eski karşıtlıkların söz konusu olduğunu kimse iddia edemez. Fakat bugünkü sosyal-demokrat partileri il enternasyonalin ilkelerini yasatan partiler olarak görmek ne kadar doğrudur? Bilindiği gibi bu partiler ikinci dünya savaşı sonrası marksizme tüm ilişkilerini kesmişlerdir. Kuşkusuz bunda soğuk savaşın sert karşıtlıklarının da rolü büyüktür. Soğuk savaşın tüm sonuçlarıyla ortadan kalktığı koşullarda elbetteki işçi hareketinin her iki skımı arasında bir yakınlaşmanın zeminide oluşmuştur.

Ancak bütün bunlara rağmen sosyal-demokrat "sosyalizm" anlayışı ile marksist sosyalizm anlayışı arasında var ya da olması gerekir. Halbuki tezlerin sosyalizm anlayışı bu farkın vurgulanması yerine sosyal-demokrat "sosyalizm" yorumuna eğilimlidir.

Tezler "karşıtı ortadan kaldırma, düşman sayma artık politikada yeri olmayan bir anlayıştır. Karşıtların birarada var olmasını sağlayacak bir mutabakat ve bu çerçevede yarışma, politik yaşamın tek rasyonel tarzıdır" derken ne anlatmak istiyor?

Karşıtı ortadan kaldırmanın eski yorumu, hayat hakkı vermeme gibi eski tür anlayışın reddedilmesi gerektiği açıktır. Fakat diyelim ki sosyalizm iktidarımızda tümüyle bariçi, demokratik yollarla özel mülkiyetin, burjuvazinin toplumsal yaşamdaki egemenliğine son vermeyi düşünmeyecek miyiz? Demokratik, bariçi, hukuka bağlı yollarla burjuvaziyi tasfiye yoluyla eski türden yaşamına son verme anlayışı birbirinden çok farklıdır. Bu; adım adım, uzun bir evrim-

Ahmet KARDAM
Tarafından bağışlanmıştır
TÜSTAV

sel aşamayı kapsayacak ama nihayi olarak sınıfsız toplumu istayacak mutlak savunmak durumunda olduğumuz bir geçiş olacaktır. Marksist kimliğimizi bugün için ortaya koyanda bu nokta olmalıdır. Çünkü sosyal demokrasi kendi iktidarı içinde burjuvazinin yaşamını sadece gerekli görüyor, aynı zamanda bunu garanti altına alıyor. Tezler daha çok sosyal-demokrat "sosyalizm" anlayışına eğilimli görünür.

Bu arada genel olarak sosyal-demokrasinin henüz marksist harekete "daha olumlu" yaklaştığına dair bir işaret yokken ve Doğu Avrupadaki yeni sosyal-demokrat partiler en büyük tehlike olarak marksistleri ki bunu anlayabiliriz görürken ve tabii ulusal düzeyde ittihat ve terakki geleneğini hala üstün den atamamış, bir çok yöneticisi bırakalım Marks'ı okumayacaklarını bile ancak duymuş olduğu bir sosyal demokrat parti ile şimdiden sentezi savunmak Marksist ideallerimiz açısından biraz erken bir teslimiyet gibi geliyor bana. Belki tezlerde vurgulanan sentez ilerde mümkün olabilir; ama bugün böyle bir sentezin savunulmasının teorik kısılları bile sosyal demokrasi açısından yaratılmış değildir. Bugün teorik/ideolojik sentezden daha çok kararlı, birleşik (ya da paralel) bir demokrasi mücadelesi gerekmektedir. Her iki akam şimdiki kadar pratik düzlemde bir kampanyada bile buluşamazken, çok daha üst düzeyde bir sentez güzel bir ütopya değilse, biraz evvel bahsettiğim bir teslimiyettir o zaman.

Tezlerin "çığdağ partisi"de "yönetim organlarına seçilenlerin görev süresinin sınırlı olması" görüşünü tamamiyle katiyorum. Kuşkusuz şimdiki dek bunu deneyen partiler oldu, ama bizim geleneğimiz açısından ye nidir ve "yönetim organlarında profesyonelliğin söz konusu olmaması" ile de birleşince parti içi demokrasinin dinamiklerinden birisi olacağı açıktır.

TKP-73 ÖNCESİ

70 yıllık çalışmanın finaline gelmiş. Tarhin gelişikili diyalektiği ki TKP (TBKP) ilk yasal kongresini dramatik bir biçimde fesih kongresi olarak yapacak ve bir "tarihi dönemi" noktalayacak. Bu bir anlamda geçişin olumsuzluklarının muhasebesini yapıp, yeni partiye taşınacak değerlerin saptanıp, olumsuz olanların reddedilip, tarih ve gelecek önüne alın akıyla çıkmanın kongresi olacaktır.

Böylesi bir muhasebe ise "inandığımız şeylerin yanlış ya da geçersiz olduğu sonucuna bile hazır olarak işe bağlamakla" mümkündür. Nitekim tezlerin birinci bölümü, böylesi bir perspektifin sonucu olarak hazırlanmış ve klasik düşünce yapımızdan köklü bir kopuşu yakalayabilmiştir. Fakat sorun TKP tarihine gelince "suya sabuna dokunmama" yaklaşımı egemen olmuştur. Bu ise en azı dah benim için hayal kırıklığı olmuştur.

TKP tarihine ilişkin yazılanlar dün kadar sağdan soldan duyduklarınızda bile dar ve hiç bir şekilde "tez" olma özelliği yoktur. Halbuki 70 yılın eleştirilecek, hesabı verilecek böyle yönleri var ki bütün bunların söz konusu edileceği yerde TBKP kongresinden başka bir yer seçilmiştir. Tez yazarları ise bunu tarihcilere bırakma eğilimindedir ve bence en son yapılacak olan şeydi bu. Hele de tarihin yaşayan tanıklarının kongreye katılacağı da bilindiğine göre, neden köklü bir hesaplaşma yolu seçilmemiş, anlamış değilim.

70 yıllık parti geleneğinin teorik/ideolojik düzleminden radikal kopuşu önüne koyan tez komisyonu, tarih konusunda bu kadar utangaç davranınca elbet tescrular arka arkaya sıralanıyor. Öte yandan teorik/ideolojik kopuş, radikal bir tarih eleştirisi/muhasebesi ile bütünleşmediği sürece hep bir şeyler yarı kalacak ve bu "yarım" durum zaman zaman bize ayakbağı olmaya devam edecektir. Bu bakımdan dün anlamak ve geleceği hazırlamak için tarih te dayanaklar aramak ve aynı zamanda bugünün yeni düşünmelerini tarihsel sınılamak gerekmektedir.

Burada "tez" olarak yazılanlar hakkında kısa bir kaç sözden sonra TKP'nin geçmişi hakkında sorular sorarak istiyorum...

Söz konusu olan bir tarihi dönemi mutlaka o tarihsel dönemin ilişki kalıpları ve bunun uluslararası bağlamıyla ele alınması gerekmektedir. Yoksa M. Süphî komünistti, sonradan gelenler oportünist/revizyonistti deyip Stalin ve komünistleri güçlere çıkarmak olsa olsa çokça bir kendini kandırma olur. Çünkü TKP'yi Stalinizm ve onun uluslararası örgütlü yapısı olan komünistlerden ayırmak imkansızdır. Dolayısıyla ilk sorgulanması gereken TKP-SBKP ve Sovyetler birliği ilişkisidir.

Bence bu ilişki tarafa boyunca hep TKP aleyhine işlemiştir. Geçmiş sorgulamadan tarihi yeniden yapılandırmanın mümkün olmayacağına göre tezler ilk olarak neşterini bu noktaya vurmalıydı. Fakat her nedense bu cesareti göstermemiştir. Öst remediği gibi, M. Süphî ve Şefik Hüsnü dönemini (ilk yılları) sovyetler ve SBKP'den görece bağımsızlıkçı yıllar olarak nitelene yanlışı yapımıştır. Halbuki TKP hiç bir zaman görecede olsa özerk ya da buna denk düşen özgül öncüler üretmemiştir. Bu ise tarihi boyunca evrendeki enternasyonalizmin aslında sovyet çıkarlarını ke di çıkarlarına feda etmek anlamına gelmektedir.

M. Süphî ve Şefik Hüsnü'nün Stalin dönemine kadar ülkenin özgül koşullarına ayıışı içinde olduklarını neye dayanarak söylüyorlar? Bu tezi bizzat TKP'nin kuruluş biçimi ve sonraki faaliyetleri yadsınmaktadır. Bildiğimiz kadarıyla sosyalist bir ülkede kurulupta kendi ülkesinin çıkarlarını savunduğu iddiasında olan tek parti TKP'dir. TKP tarihinin ele alınmasının püf noktası da buradadır. Sonrası zaten malumdur: parti hiç bir zaman yerli olmadı.

M. Süphî'lerin Türkiye'ye geliş kararlarında etkili olan neydi? Yıca sıkışık durumda olan Bolşeviklere yeni bir çare gerekiyordu. Bunun için de Kemalistlerin mutlaka başarıya ulaşmaları gerekiyordu. Süphî ve yoldaşlarının partiyi ülke içine taşıma kararlarında Bolşeviklere aktif destek olma mı yoksa kuruluş savaşını soldan etkileyip, devrimsel halk iktidarına dönüştürme mi? Ya da ikisi birden miktikli oldu? Eğer ikinci şıkkın bilinçli bir tercih olduğu söylenirse, bu değraltığı benimsemiş bir partinin, üstelik daha Türkiye'ye bile gelmeden sarılarında kemalizm eleştirisini durdurup, tasfiyelere gitmesi anlaşılır gibi değildir. Mutlaka bunları grezden gelerek ikinci şıkkı doğru görürsek, o zaman partinin program ve taktikleriyle ütopyik bir k numda olduğun vurgulamak zorundayız. Gerçi o zamanlar dünya komünist hareketinde ütopyik yaklaşımlar hakimdi (beklenen avrupa devrimi vb..) v bu bakımdan TKP'nin ütopyizmi anlaşılabilir.

M. Süphî ve yoldaşlarını kim/kimler öldürttü? Kurucu liderlerinin kim ya da kimler tarafından öldürtüldüğünü halen ortaya çıkaramamış olmak TKP için büyük bir talihsizliktir. Bu konuda birbirleriyle çelişen görüşler ve hatırlar efsaneler uydurulmuştur ki bunun da sorumlusu TKP ya da tek tek TKP'lilerdir. Bence bu cinayetlerin sorumlularının bulunması ya da bulunması için TKP'nin kararlı bir biçimde üstüne düşmemesi, o günden buyana partinin faaliyetini etkileyen önemli bir olgu olmuştur. Lenin ve bolşeviklerin hangi nedenden dolayı olursa olsun tepkisiz kalsaları da TKP'nin faaliyetlerini derinden etkilemiştir. Sürekli gizlilik koşulları ve baskı altında yaşamasının önemli bir nedeni budur. Artık daha iyi görülüyor ki TKP'ye o günkü koşullarda yapılacak baskılar, kemalistler için göze alınması zor olan riskli ve sovyetlerin tepki göstermemesi (riskin göze alınması) kemalistleri rahatlatmıştır.

İngiliz emperyalizminin kemalist türkiyeyi parçalamaya ve bunun için kürtleri desteklenmesi kanıtlanmış olsa bile TKP'nin Şeyh Sait isyanının karışında yer almasını doğru buluyorum. Çünkü söz konusu olan güçlü bir ulusal bilinç ve etkililiğin yayılması ve bunun da T.C'nin şöven politikasını hedeflemiş olmasıdır. İngilizlerin kürtleri desteklediği kanıtlanmış olsa bile TKP ortada bir politika izleyebilirdi. Gerçi TKP'nin tavrı kendisiyle sınırlı değildir ve o zamanki sovyet çıkarları da kemalizmin yanındadır. Bu noktada sovyetlerin devlet çıkarları anlaşılabilir ama TKP'nin politikası hiç bir şekilde anlaşılabilir ve kesin olarak mahkum edilmelidir.

Gelelim tezlerle hiç sözü edilmeyen ama mutlaka aydınlanması gereken konulara:

1924 yıllarındaki TKP yönetimi ile komüntern ve partinin dışardaki yöneticileri arasındaki ayrılığın nedeni nedir? Şevke Süreyya, Vedat Nedim partinin politikasını komünternden bağımsız olarak mı saptıyorlardı? Komüntern bu yönetimi (o günlerin olumsuz suçlamasıyla) neden legal marksistler olarak niteledi ve tasfiye etti? Halbuki Vedat Nedim ve komüntern bir tek politikayı, yani her şart ve koşulda Kemalistlerin desteklenmesini savunuyorlardı. Parti politikasında hiç bir fark olmamasına rağmen bu ekibin komünternde gözden düşmesi ve tasfiye edilmesinin nedenleri komünterne rağmen karar almaları mıydı? Eğer böyle ise şimdiki düşünce tarzınızla claya yaklaştığımızda Şevket Süreyyaların daha kişilikli bir politikaya doğru evrilmeye başladıklarını kabul etmeyecek miyiz?

Vedat Nedim polise teslim oldu ve o noktadan itibaren bizi bağlamaz. Ama o zamana kadar aleyhlerinde yürütülen legal marksistler karalaması bugüne taşındı. Şimdi onların hakkının geri verilmesi söz konusu olmayacak mı?

1930 lu yılların sonlarında TKP komüntern kararıyla tasfiyeye zorlandı mı? Yani partinin örgütsel varlığına son verip, CHP'de çalığılması savunuldu mu? Devamla, azim Hikmet bu tasfiye kararına karşı çıkıp yeni bir MK toplayarak genel sekreter seçildi mi? Ardından da resmi TKP dönemin en berbat suçlamasıyla (Troçkistlik) onu partiden attı mı?

Hikmet Kivılcımlı partinin hangi toplantısında ve neden partiden atıldı?

50-60 arası TKP ülke içindeki varlığına kaybetti. TKP'nin ~~xxxx~~ en karanlık dönemi olan bu yıllar neden iki cümle ile geçiştirildi? Üstelik İhalyan, Türkaliler gibi eski tüfeklerin bir taraf olarak ortaya atılmaları kimi iddialar ortada durdukları koşullarda bizlerin bazı şeyleri öğrenmesi gerekmiyor mu?

Bütün bunlar açılırken illa da bir taraf olmamız gerekmiyor. Ben inanıyorum ki İhalyanlar, Türkaliler, Serteller hep haklı olmadıkları gibi, Bilenler, Baştımarlar da hep kötü değildir. Bu noktada Moskova parti örgütünün tasfiyesinin eleştirilmesi ve İhalyanların, Sertellerin (baba, anne, kızları) itibarlarının iadesi gerekmiyor mu?

Tarihimiz yanlışların, olumsuzlukların, hataların tarihi olduğu kadar ~~xx~~ soylu ideallerimiz uğruna çekilmiş acıların, işkence ve direnişlerin tarihidir. Bu noktada geçmişimiz hiç bir zaman tümden yadsınamaz. Ama öte yandan geçmişimizin kapsamını da genişletmenin zamanı geldi artık. Şefik Hüsnüler, Süphiler, Reşat Fuatlar, Bilenler, Baştımarlar bizim olduğu gibi, Kivılcımlılar, Belliler, İhalyanlar, Serteller de bizdir.

İtirazeden şunu da belirtmek yerinde olacak: Aklimıza geldiğinde yüzümüzün kızaracağı kimi olaylarda yok değil. Salih Hocaoğlunu kurtaramamış olmak, Hikmet Kivılcımlıyı ajan diye hiç bir sosyalist ülkeye kabul ettirmemek bence hep yüzümüzü kızartacak bir geçmiştir.

Sonuç olarak TKP'nin 70 yıllık tarihinde en büyük hatası kendi çıkarlarından çok, Sovyetlerin çıkarlarını savunmuş olmasıdır. Bugünkü düşünce tarzımıza göre geçişteki bu ilişkiyi kesin olarak mahkum etmek gerekiyor. TBKP'nin teorik/pratik yaklaşımlarıyla bu eski ilişki aşılmaya çalışılmaktadır. Ama zaman zaman eski anlayışlarda savunuluyor değil. Örneğin H. Kutlu, Demokrat dergisinin Ağustos sayısında Nadire Mater'in sorularına verdiği yanıtta tam da böyle bir yaklaşım söz konusu. Kutlu, TKP'nin geçmişte Sovyetler ve doğu blokunu savunmasını doğru görüyor. Çünkü bunu sosyalizmi desteklenmesi olarak algılıyor. Ben öyle düşünmüyorum; Afrika, Çekoslovakya işgallerinin neresinin sosyalizmi desteklemek olduğunu anlamak mümkün olmuyor... Soğuk savaşın sert karşıtlık ~~xxxxxx~~ ortamında taraf olduk ve bu durum bizim kendi ülkemiz için özgül mücadele

Abmet KARDAM
Tarafından bağışlanmıştır
TÜSTAV

hedefleri belirlememize engel oldu.Şimdi geriye dönüp baktığımızda TKP'nin Sovyetlere verdiği desteğin sosyalizme değil, onunla kendini özdeşleştiren bir avuç bürokrasinin konumunu güçlendiriyordu.

30 Kasım, 1991

Mirza Turgut

Ceyhan Özel Tip Cezaevi

CEYHAN

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VEKİFİ
TÜSTAV